

فرهنگ کار جمعی

آسیب شناسی و شیوه های ارتقای کار جمعی

اکرم عقیلی امجد

فهرست مطالب

مقدمه	۹
-------------	---

(۱) چستی و کلیات

یک) فرهنگ	۱۲
دو) کار	۱۳
سه) فرهنگ کار جمعی	۱۴
چهار) جایگاه و اهمیت	۱۴

(۲) شرایط و آداب کار صحیح

یک) آگاهی از بازار کسب و کار	۲۱
دو) هدف گذاری صحیح	۲۲
سه) توانایی مدیریت بحران	۲۴
چهار) معاشرت صحیح با دیگران	۲۵

۲۸	پنج) توجه به کیفیت کار
۳۰	شش) مدیریت زمان
۳۱	هفت) استمرار کار
۳۳	هشت) پرهیز از عجله در کار
۳۴	نه) سحرخیزی
۳۶	ده) رعایت آداب بین رهبر و افراد زیردست

۳) آثار و فواید کار گروهی

۴۰	یک) همفکری و تقویت اندیشه‌ها
۴۱	دو) تقسیم شدن کارها و کاهش فشار بر یک نفر
۴۲	سه) همدلی و تقویت انگیزه‌ها
۴۴	چهار) بالا رفتن سرعت
۴۴	پنج) هم‌افزایی
۴۵	شش) تربیت نیرو
۴۷	هفت) احساس تعلق نسبت به دیگران
۴۸	هشت) بهره‌گیری از تنوع مهارت و استعدادها
۴۸	نه) آفرینش خلاقیت

۴) انواع گروه‌ها، علل پیوستن افراد به آن‌ها

۵۳	یک) انواع گروه‌ها
۵۶	دو) انواع کار گروهی
۵۷	سه) شیوه‌های مشارکت گروهی در جامعه
۶۲	چهار) شیوه رهبری گروه

۵) آسیب شناسی و شیوه های ارتقای فرهنگ کار جمعی

- یک) نامشخص بودن اهداف ۶۶
- دو) عدم آموزش کارگروهی به اعضا ۶۷
- سه) فقدان سیستم ارزیابی عملکرد ۶۹
- چهار) عدم همبستگی و وابستگی متقابل اعضا ۷۱
- پنج) رواج تک روی ۷۲
- شش) همکاری نامتوازن ۷۲
- هفت) اتلاف وقت اجتماعی ۷۳

۶) شیوه های ارتقای فرهنگ کار گروهی

- یک) شفاف سازی اهداف گروه ۷۶
- دو) داشتن مهارت کار گروهی ۷۹
- سه) نظم و انضباط ۷۹
- چهار) ترویج روحیه صبر و انتقادپذیری ۸۰
- پنج) افزایش تخصص مداری ۸۲
- شش) ایجاد بستر اتکای متقابل و اعتماد ۸۲
- هفت) افزایش روحیه اطاعت پذیری ۸۳
- هشت) تکریم شخصیت انسانی ۸۴
- نه) معاشرت صمیمی با افراد در گروه ۸۶

- نتیجه گیری ۸۷
- کتاب نامه ۹۱

مقدمه

به عقیده بسیاری از متفکران اجتماعی و اندیشه‌وران اسلامی، انسان موجودی اجتماعی است که بخش بزرگی از نیازهای خود را از طریق کار گروهی و اجتماعی فراهم می‌کند. انسان از زمانی که به این دنیا گام می‌نهد، خود را با کار و تلاش می‌شناسد.

کار مجموعه‌ای از فعالیت‌های روزانه انسان است که یکی از عوامل سلامتی جسم و روح هر انسان و ضامن پیشگیری از بسیاری از بیماری‌های جسمی، روحی و اخلاقی به شمار می‌آید. به سبب کار، بسیاری از استعدادها وجودی در انسان شکفته می‌شود و مهارت‌های او به معرض نمایش گذاشته می‌شود و نیروی خیال در او به سوی تلاش و جهد می‌رود.

انسان به حکم اینکه موجودی اجتماعی است برای برآوردن نیازها و کسب آرامش، ناگزیر از ارتباط با جامعه و مشارکت با هم‌نوعان خود است. یکی از جنبه‌های این ارتباط در کار گروهی به نمایش گذاشته می‌شود. فرهنگ کار گروهی گونه خاصی از زندگی است که نقش اساسی و زیربنایی در ارتقای سطح جامعه دارد؛ به گونه‌ای که شیوه صحیح فرهنگ کار و سامان‌دهی آن در یک جامعه، ضامن شکل‌دهی و قوام‌بخشی جامعه است.^۱

تحقیقات جامعه‌شناسان نشان داده است فرهنگ یک جامعه ارتباط مستقیمی با شکل‌گیری روحیه کار گروهی در میان افراد دارد. در بسیاری از جوامع، فرهنگ حاکم، افراد را از پیوستن به کارهای گروهی و مشارکت‌های اجتماعی باز می‌دارد و افراد بیشتر به انجام کارهای انفرادی روی می‌آورند. در

۱ طباطبائی، المیزان، ج ۱، ص ۳۳۷.

ایران نیز کم‌وبیش با این معضل روبه‌رو هستیم و کار جمعی هنوز به یک فرهنگ شایسته در جامعه تبدیل نشده است.^۱

در جوامع پیشرفته با تأکید و توجه به نقش فرهنگ سازمانی و توجه به نقش نیروی انسانی و نگرش‌های آن به کار و تولید، مفهوم فرهنگ کار جمعی اهمیت بالایی دارد. در بخش‌های مختلف -از اقتصاد و سیاست گرفته تا آموزش و سلامت- کار گروهی مؤلفه‌ای تأثیرگذار در پیشبرد و ارتقای جوامع به شمار می‌آید. برای نمونه، فرایندهای گروهی از اجزای حیاتی تشکیل یک تیم درمانی منسجم، متعهد و یکدل است. هر ساله از ارائه‌دهندگان خدمات پزشکی انتظاری رود از کارکنان کمتر و با امنیت درمانی بالاتر استفاده کنند. کمبود پرسنل و هزینه‌های آموزشی، کاهش خطاهای پزشکی و افزایش روزافزون انتظارات بیماران از مواردی هستند که اهمیت داشتن یک تیم درمانی قوی و کار تیمی را گوشزد می‌کند.

فرهنگ کار جمعی در تعالیم وحی و آموزه‌های دینی ما مسلمانان نیز اهمیت برجسته‌ای داشته است. به‌طور حتم این حدیث معروف از پیامبر گرامی اسلام ﷺ را شنیده‌اید:

دست خدا با جماعت است.^۲

برآیند این کلام آن است که اسلام گرد آمدن جماعتی از مردم و اشتغال آنان به فعالیت را به کار فردی ترجیح می‌دهد و خداوند همراه و یاور آن جماعت است. همچنین سفارش‌های فراوان قرآن و روایات و سیره امامان معصوم علیهم‌السلام بر حفظ وحدت میان مسلمانان و روی آوردن مردم به صورت جمعی به ریسمان مستحکم الهی و نهی از تفرقه و پراکنده شدن، همگی نشان از جایگاه والای مشارکت دسته‌جمعی در دین مبین اسلام است.

۱. فرهنگ کار گروهی: موانع و راهکارها، معاونت پژوهش‌های فرهنگی و اجتماعی، پژوهشکده تحقیقات راهبردی مجمع تشخیص مصلحت نظام، ۱۳۹۵.

۲. يَدْ اللَّهُ مَعَ الْجَمَاعَةِ (متقی هندی، کنز العمال، ح ۲۰۲۴۱).

